

פרק א' אבוח

חלק א'

הנער מוויזון קידוד

דראמאטיישע מיטשלים • זאפטיגע מעשיות • א שטארקע מוסר השכֶל

לא המדרש הוא העקר אלא המעשה.

(אבות א, י)

די פָּאַלַּאַץ פָּוֹנָעַם מְעַכְתִּין קָעֲנִיג אֵין שְׁפָאַנְיַע, אֵין הַעֲרַלִּיה, גְּרוֹיס, שִׁינַּן,
אוֹן בָּאַצְוִיבָּעָרֶנד. עַס אֵיז אַ פָּאַלַּאַץ אַיִּינָס אֵין דָעַר וּוּלְט, זִיְעַנְדִּיג גַּעֲבּוּיַעַט
אוֹירַ אַגְּרוֹיסַע, הַוִּיכָּע בָּאַרג, הַאַט מְעַן דָּאַס גַּעֲקָעָנַט זַעַהַן פָּוֹן יַעֲדַע וּוַיְנַקְּל אֵין
שְׁטַטַּאַט. אַרְוֹם די פָּאַלַּאַץ הַאַט זַיְך גַּעֲפָוָנָעַן אַ פְּרָאַכְטְּפּוֹלָע גָּאָרְטַן, מִיט הַעֲרַלִּיכָּע
בָּלְוָמָעַן, אוֹן פָּלָאַנְצְוָנָגָעַן, קָלִיְינָע, אוֹן גְּרוֹיסַע בִּימְעַר, שִׁינַּע וּוָאַסְעַרְפָּאַלְן
הַאַבָּן בָּאַוּאָסְעַרְט די גָּאָרְטַן, אוֹן גַּעֲבָרָעָנָגַט אֹז אַנְגָּעָנָעָמַע גַּעֲרִוְקַן זַאלַן זַיְך
פָּאַרְשְׁפְּרִיְיטַן אֵין אַלְעַ זַיְיטַן. די אַיְינָוֹאַוְיַנְעַר פָּוֹן שְׁטַטַּאַט, פָּלָעָן קוּמָעַן צָוָם
פָּאַלַּאַץ, אוֹן הַנָּאָה גַּעֲהָאַט פָּוֹן זַעַהַן די אַוִּיסְטְּעַרְלִישַׁע רַיְיכְּקִיַּט, שְׁמַעְקַנְדִּיג
מִיט הַנָּאָה, די פּוֹלָע בָּלְוָמָעַן, אוֹן גַּעֲרִוְקַן.

"פָּאַרְוֹוָס זַעַהַט מְעַן קִיְינְמַאל נִישַׁט דָעַר קָעֲנִיג אַוִּיפָּן גַּאַס?"
הַאַט זַיְך גַּעֲהָעָרְט אַ שְׁמוּעַס צְוּוִישַׁן פָּאַרְזָאַמְלַטַּע אַרְוֹם
דָּעַם פָּאַלַּאַץ. מִיט קָלוֹגְשָׁאָפְטַן הַאַט עַמְּיִצְעַר

די קָעֲנִיגְלִיכָּע רַעַדָּע

מִשְׁכָּנָה קָפָל תָּוָרָכָה מִסְיִינִי
וִימְסָרָה לִיסְזָטָע, וַיְכֹזָטָע
לִזְקָנִים, וִזְקָנִים לִגְנִיחִים,
גִּנְגִיחִים מִסְרִיךָ
לִחְנִיטִי כִּנְסַת סְגֻדוֹלָכָה.
כָּס הַמְּרוֹזְבָּנָה דְּכָרִיס,
כָּבוֹ מִתְּגִינִיס בְּזִין,
וְכָעַמְיוֹדִי תְּלִמְיִידִים
כְּרַקְבָּכָה, וְעַטְבָּי סִיג לְפָרָכָה:
(הַזּוֹת ח, ח)

די חשוב'ע דעלענאנציע אין שפיז פונעם קעניג, האבן זיך אַרוייסגעלאָזט אין וועג, ווען די גאנצע שטאט באָנְגַּלִּיט דאס מיט וואָונְדָּער, יעדער פרעגט וואָינְט אין אָגָּז עַדְזָן, דערפֿאָר דָּאָרְפֿ שָׁר נִישְׁט אַרוייסקּוּמְעָן צו די גָּאָס.

האט דערפֿאָר נִישְׁט קִיְּין עַנְטֶפְּעָר. יעדער האט אָבָּעָר גַּעוֹוָאָסְט אָוָן גַּעֲטְרָאָכְט, אָז שָׁר קֻעְנִיגְגָּס פָּאָרְט זִיכְעָר צו אַחֲשָׁבוּבָע פָּלָאָז, נִישְׁט פָּאָר אָוְמְזִיסְט, האט אלע זִינְעָר גַּעֲהִילְפָּן, מִינִיסְטָאָרָן, אָוָן באָדִינְעָר.

די אַיְּנוֹאַיְּנוֹר פָּוָן שְׁטָאָט האָבָּן זיך זֵיְעָר גַּעוֹוָאַיְּנְדָּעָרָט, אָוָן מִיט יַעֲדָן טָאג גַּעֲהַנְּטָעָר, צו די נִסְּיעָה, זַעֲנָעָן דִּי מַעֲנְטֶשָׁן גַּעֲוָאָרָן, מַעָּר, אָוָן מַעָּר, נִיְּגָּרִיג, וְאוֹפָּאָרְט שָׁר קֻעְנִיגְגָּס פָּאָרְוָאָס גַּיְיִת שָׁר מִיט דִי אלע מִינִיסְטָאָרָן? יעדער האט גַּעֲפְּרָעָגְט, אָוָן קִיְּנָעָר האט קִיְּין עַנְטֶפְּעָר נִישְׁט גַּעֲהָאָט.

אין די זַעֲלְבָּעָ צִיִּית, האָבָּן די באָדִינְעָר גַּעֲרָבָעָט שְׁוּעָר, אָוָן פְּלִיְּסִיג, אין דָּעַם קֻעְנִיגְס פָּאָלָאָז, צו אַנְגָּרִיְּטָן אלע באָדִינְעָרְפָּעָנִישְׁן פָּאָרָן נִסְּיעָה, די שְׁנִיְּדָעָרָס האָבָּן צַוְּזָאַמְגַּעַשְׁטָעָלָט רַיְּכָע קְלִיְּדוֹנָג פָּאָרָן קֻעְנִיגְגָּס, די גַּעֲהִילְפָּן האָבָּן אַנְגָּגְרִיטָה די שְׁעַנְסָטָע קֻעְנִיגְלִיכָּע פָּעָרָד, אַפְּגָּעָרִינִיגְט די וְעוֹגָעָנָעָר, אָוָן זִיכְעָר גַּעֲמָאָכְט אָז אלעס קְלָאָפְּט.

די רַיְּטָעָר האָבָּן אַוִּיסְגָּעָלְבִּין די שְׁעַנְסָטָע פָּעָרָדָן, זִיְּ אַנְגָּעָטוּהָן מִיט קֻעְנִיגְלִיכָּע פִּיטְשָׁעָוּקָעָס. יעדער רַיְּטָעָר האט באָקוּמָעָן פִּיהָר שְׁנָעָלָע פָּעָרָדָן, אָז אלעס זָאָל קֻעְנָעָן גַּיְיִן וְוִי גַּעֲפְּלָאָנָט.

די טָאג האט זיך דָּעַרְגַּעַנְטָעָרָט, אָוָן פָּאָרָנְטָעָר פָּוָן מִיט פָּאָלָאָז אַיְּז שְׂוִין גַּעוֹוָאָרָן צַוְּגָּגְרִיטָה די גַּרְוִיסָּע פָּאָרָאָדָע, די מַזְיִקָּאָנְטָן האָבָּן גַּעֲבָּלָאָז מִיט שְׁוּפָּרוֹת, אָוָן טְרָאַמְפִּיְּטָעָרָס, אַלְסָ צִיְּקָן אָז מַעַן הַיִּבְטָן אָז דָּעַם פְּרָאָגָּרָם, די גָּאנְצָע שְׁטָאָט האט זיך צַוְּזָאַמְגַּעַנְוּמָעָן מִיט דָּעַרְהַיְּבָעָנָע גַּעֲפִיחָלָן, וְעוֹן שָׁר קֻעְנִיגְגָּס קָאָרָעָטָע בָּאוּוִיזָּט זִיך, אָוָן קּוּמָט אַרְוִיסָּצָום בָּאָפְּעָלְקָעָרוֹנָג מִיט אַוִּיסְטָעָרְלִישָׁע מְאִיעָסְטָעָטִישָׁקִיט.

אָשְׁמוּס אֵין וַיִּקְעַלְעָר

אֵין דָרֹם מַעֲרֵב פְּרָאנְקְרִיךְ, נָאָנֶט
צָו דִי בָּאָרֶטֶן פּוֹגָעַמְ גְּרוֹיסְן יִם, גַּעֲפִינְט
זִיךְ אֲשְׁטָאַט, מִיטְן נָאָמָעַן בָּאָרְדָא, אַט
דִי שְׁטָאַט אִיז גַּעֲבָעַנְטְּשָׁט גַּעֲוֹוָאָרָן מִיט
זִיעַר גַּוְטָע עָרְד אָוָן פְּעַלְדָּעָר אָוָן טַאָקָע
אָרוֹם דִי שְׁטָאַט, זַעֲנָעַן פָּאָרְהָאָן אָסָאָךְ

על סְנָאַכְּ דְּגָרִים,
כְּטוֹלָס
על סְפָּטָרָה, וְעַל סְטָבָּדָה,
וְעַל גָּמִילָת חֲסִידִים:
(ח'זות ח, 3)

אלע טרויבן סוחרים אין
שטאט, און אַפְגָעָקּוֹיפֶט
פון זי אלע טרויבן.

גבrial האט געדונגען נאך
פִילּע אַרְבָּעָטְעָרָס, און גַעְלָאָזֶט
בויין נאך אסאך הַאַלְצָעָרָנֶע
פֻעָסָעָר פָאָר די וויין.

ענדליך נאך וואכן פון שׂווערע
ארבעט, זענען די טייער וויין
געלעגן אין אַנְגָעְפּוֹלְטֶעָ פֻעָסָעָר
גַרְיִיט פָאָרְן קַעְנִיגֶג, און מַעַן אֵיז
גַעְבְּלִיבְּן נאך מִיטִּדִ אַוְפְּגָאָבָט
פון שייקן די פֻעָסָעָר וויין.
מִיטִּן שִׁיפֶת, צוֹם קַעְנִיגֶס
הוֹיפֶט שְׁטָאָט גַלְיִיךְ צוֹם
פָאָלָאָז.

די טִיחָרְ פּוֹנְגָעָם
קַעְלָעָר וואו מַעַן הָאָט
גַעְהַאֲלָטָן די וויין הָאָט זִיךְ
גַעְפּוֹנְגָעָן פּוֹנְקָטְ אַקְעָנוּ די

וועינגערטנער, וואס אין זי וואקסן שיינע, און גַעְשְׁמָאָקָעְ זַאַפְטִיגָעְ טְרוֹיבָן,
פון די טִיעְרָסְטָע אָוִיפֶ דָעָר ווּלְטָט, די מַעְנְטָשָׁן פון די שְׁטָאָט, קַווּעָטָשָׁן אָוִיס
די טְרוֹיבָן, אַין מאָקָן פון גַעְשְׁמָאָקָעְ, און טִיעְרָע ווִינְגָעָן.

אין די צִיטָט וואס אָוִינְזָעָר מַעְשָׁה הָאָט פָאָסִיקָט, אֵיז גַעְוּעָהָן אִיד מִיטִּן
נאָמָעָן גַבְרִיאָל בְּעָרְנָאָרְד, עָר אֵיז גַעְוּעָהָן פון די גַרְעָסְטָע ווִוְיִינְ סַוחָרִים אַין
יעַנְעָן שְׁטָאָט, נַעֲבָן דָעָם גַרְוִיסָן טִיְיךְ וואס הָאָט גַעְפְּלִיקָט אַינְדְּרוֹיסָן פּוֹנְגָעָם
שְׁטָאָט, הָאָט זִיךְ גַעְפּוֹנְגָעָן דָעָר גַרְוִיסָעָר פָאָבָרִיק וואס גַבְרִיאָל הָאָט גַעְיִרְשָׁנְטָט
פון זִיךְ זַאַפְטָעָר.

אין דָעָם פָאָבָרִיק הָאָבָן גַעְאַרְבָּעָט הַוְינְגָעָטָר אַיְינְוָאוּינְגָעָר פון שְׁטָאָט,
אַנְגָעָהָוִיבָן פון קְלוֹיבָן די שְׁטְרָעְגְּלִיךְ טְרוֹיבָן וואס מַעַן הָאָט אָרָאָפֶ גַעְשְׁנִיטָן
פון די בִּימְעָר, בֵּין דָאָס אַרְיִינְצְׁוִילִיכְן אַין אַגְרִישָׁע מַאְשִׁין וואס ווּעָרט
גַעְרוֹפָן אַפְרָעָס, און ווּעָן די טְרוֹיבָן זַעְנָעָן גַעְוּעָהָן אַוִיסְגַעְשְׁפְרִיטָה, הָאָט מַעַן
גַעְטְּרוֹיְטָן דָעְרוֹיְרָ מִיטֶּ בָאַרְוּעָסָעָ פִיס, די זַאְפָט וואס אֵיז אַרְוִיסְגַעְקְוִמָעָן פון
די טְרוֹיבָן זַעְנָעָן אַרְיִינְגְעָפְלָאָסָן אַין אַבְזְנְדָעָרָן גְרוֹב, און פון דָאָרָט הָאָט
מַעַן עַס אַרְיִינְגְעָגָאָסָן אַין שְׁטָאָרְקָעְ הַאַלְצָעָרָנֶעָ פֻעָסָעָר, וואס מַעַן הָאָט עַס
אוּעָקְגַעְלִיגָט אַין אַסְפְּעַצְיְעַלְעָ קַעְלָעָר פּוֹנְגָעָם גַרְוִיסָן סַוחָר, אַין אַזְוִי אֵיז עַס
גַעְלָעָגָן בֵּין עַס אֵיז גַעְוָאָרָן פְרִישָׁע, בָאַטְעַמְטָע ווִוְיִינְ.

איַין טָאג בָאָקִומְט גַבְרִיאָל אַגְעַוָאָלְדִיגָעְ פְרִילִילִיכָעְ בְשָׂרָה!

צַו די אוּעָרָן פון דָעָם קַעְנִיגֶג פון פְרָאַנְקְרִיְיךְ לְזָאָי, דָעָר זַעְקָסְטָעָר, הָאָט
דָעְגְּרִיְיכָט די נַעֲמָעָן פון די גַעְוָאָלְדִיגָעְ ווִינְגָעָן וואס מַעַן פְרָאַדְוִצְרִיט אַין
גַבְרִיאָלְס פָאָבָרִיק, אַון עָר הָאָט גַעְשִׁיקָט זַיְינָע בָאַדְיָנָעָר צַו פָאָרְן קִיְינְ בָאָרְדָא
און קוֹפִיכָן אָסָאָר פֻעָסָעָר פון גַבְרִיאָלְס גַעְשְׁמָאָקָעְ ווִוְיִינְ, פָאָר דָעָם קַעְנִיגְלִיכָע
פָאָלָאָז. גַבְרִיאָל אֵיז גַעְוּעָהָן זַיְעָר פְרִילִילִיךְ, פון דָעָם גַרְוִיסָן בָאַשְׁטָעַלְוָנָג פּוֹנְגָעָם
קַעְנִיגֶג אַלְיִינְ, הָאָט עָר גַעְוָאָלָט ווִיְיִזְן זִיךְ אַבְגְּרָגְעָגְעַבְנְקִיְיט, מִיטִּן צַוְשְׁטָעָלָן
שְׁגָעָל אַין פּוֹנְקָטְלִיךְ וואס דָעָר קַעְנִיגֶג פָאָרְלָאָנְגָט, אֵיז עָר גַעְלָאָפָן שְׁגָעָל צַו